

D E C I Z I E

19 iunie 2013

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul: Svetlana Filincova

Judecătorii: Galina Stratulat, Svetlana Novac, Tatiana Vieru, Iurie Bejenaru
judecând recursurile declarate de către Bortă Vitalie și Direcția administrare
Fiscală Centru a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Vitalie Bortă
împotriva Direcției Administrare Fiscală Centru a Inspectoratului Fiscal de Stat
mun. Chișinău, privind contestarea acțiunilor, încasarea sumei, încasarea dobânzii de
întârziere și a prejudiciului moral,

împotriva hotărârii Curții de Apel Chișinău din 23 august 2012, prin care
acțiunea a fost admisă parțial,

c o n s t a t ă :

La 26 aprilie 2011, Bortă Vitalie a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Direcției Administrare Fiscală Centru a Inspectoratului Fiscal de Stat
mun. Chișinău, privind contestarea acțiunilor, încasarea sumei.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că pe parcursul perioadei 2005-
2009 a achitat în plus la impozitul pe venit suma de 31 300,12 lei. Astfel, în scopul
recuperării sumei de bani menționate, la data de 25 februarie 2011 a înaintat cerere
prealabilă pârîtlui, prin care a solicitat restituirea sumei achitate în plus la buget.
Prin răspunsul din 29 martie 2011, pârîtlul i-a comunicat că nu poate să execute
cererea și în scopul soluționării cazului, i-a comunicat că este necesar să se prezinte
la sediul Direcției Administrare Fiscală Centru a Inspectoratului Fiscal de Stat mun.
Chișinău unde a aflat că i se refuză restituirea sumei pe motivul nedeclarării sumei
integrale a venitului obținut pentru perioada fiscală 2004.

Consideră refuzul pârîtlui ilegal, deoarece a prezentat declarațiile cu privire
la impozitul pe venit în ordinea și modul prevăzut de legislația fiscală în vigoare. Ca
rezultat al activității sale pe parcursul perioadei fiscale 2005-2009, a achitat în plus
la bugetul de stat suma de 31 300,12 lei, fapt confirmat prin declarațiile cu privire la
impozitul pe venit pe perioadele fiscale respective și documentele corespunzătoare,
iar prin prisma prevederilor din Codul Fiscal respectiva sumă urmează a fi restituită.
Menționează că, pretenții pe parcursul anilor din partea pârîtlui, privind modul de
întocmire a declarației cu privire la venit și privind declararea sumei integrale a
venitului obținut, nu au parvenit, fiind expirat și termenul de prescripție prevăzut la
art. 173 Cod fiscal al RM.

Consideră că, dacă erau careva neclarități pe perioada fiscală a anului 2004, organul fiscal, urma să-l anunțe și să clarifice situația definitiv la momentul respectiv.

În urma concretizării pretențiilor sale, solicită încasarea din contul pîrîtului în beneficiul său sumei de 31 300,12 lei ce constituie suma achitată în plus la impozitul pe venit; încasarea dobînzii de întîrziere în sumă de 2496,76 lei; încasarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 3000 lei; încasarea a 15 mii lei ca compensație pentru prejudiciul moral cauzat.

Prin hotărîrea Curții de Apel Chișinău din 23 august 2012, cererea de chemare în judecată a fost admisă parțial, fiind încasat de la Direcția Administrare Fiscală Centru a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău în beneficiul lui Vitalie Bortă 31300,12 lei – impozitul pe venit achitat în plus în perioada anilor 2005-2009. În rest cererile acțiunii au fost respinse ca nefondate.

Prin hotărîrea suplimentară a Curții de Apel Chișinău din 21 septembrie 2012 a fost încasat de la Direcția Administrare Fiscală Centru a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău în beneficiul lui Vitalie Bortă cheltuieli pentru asistență juridică în mărime de 3000 lei

Nefiind de acord cu hotărîrea instanței de fond, la 07 decembrie 2012, Bortă Vitalie a contestat-o cu recurs, prin care a solicitat casarea parțială a acesteia în partea respingerii acțiunii privind respingerea încasării dobînzii de întîrziere, cu pronunțarea unei hotărîri noi în această parte, dispunînd încasarea dobînzii de întîrziere în sumă de 2496,76 lei și 15 000 lei ca compensație pentru prejudiciul moral.

În motivarea recursului a invocat că conform alin. (3) al art. 176 Cod fiscal, dacă suma plătită în plus și suma care, conform legislației fiscale urmează a fi restituită, nu au fost restituite în termen de 37 de ore de la data primirii cererii de către organul fiscal sau în alt termen prevăzut de legislația fiscală, contribuabilului i se plătește o dobîndă, calculată în funcție de rata de bază rotunjită pînă la următorul procent întreg, stabilită de Banca Națională a Moldovei în luna noiembrie a anului precedent anului fiscal de gestiune, aplicată la refinanțarea băncilor comerciale prin operațiuni repo de cumpărare a hîrtilor de valoare de stat pe termen de 2 luni, pentru perioada cuprinsă între data primirii cererii și data compensării de – Trezoreria de Stat.

Totodată, la 18 decembrie 2012 Direcția Administrare Fiscală Centru a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău a contestat cu recurs hotărîrea primei instanțe cît și hotărîrea suplimentară a Curții de Apel Chișinău din 21 septembrie 2012, prin care a solicitat casarea acestora, cu pronunțarea unei noi hotărîri de respingere a acțiunii.

În motivarea cererii de recurs, recurentul a invocat că instanța de fond nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele pricinii. La fel, a indicat recurentul că

instanța de fond în mod neîntemeiat a admis parțial acțiunea, deoarece, organul fiscal a acționat conform legii la aplicarea sancțiunilor respective.

Indică că Bortă Vitalie pe parcursul anului 2004 a primit venituri în sumă de 226210,59 lei, pe când a declarat 2635,59 lei, astfel diminuându-se venitul total în sumă de 223575,00 lei, prin ce a încălcat prevederile art. 261 Cod fiscal.

Conform actului de achiziție a mărfurilor din 08.04.2004 seria AC nr. 392966 s-a stabilit cu certitudine că Bortă Vitalie a realizat prin intermediul ÎM „DAAC-Victoria” SA autoturismul Renault Scenic la prețul de 223575 lei.

Reieșind din dările de seamă prezentate de ÎM „DAAC-Victoria” la serviciul fiscal, forma IAL, IAS s-a stabilit cu certitudine că cet. Bortă Vitalii, c/f 0991802242784 a primit venit pe parcursul anului 2004 în urma realizării autoturismului Renault Scenic în sumă de 223575.00 lei, au fost reținuți la sursa de plată 11178,75 lei.

Diferența, urma să fie declarată și achitat impozit conform prevederilor legale de către cet. Bortă Vitalie până la 31.03.2005, fapt confirmat prin fișa de verificare, forma FVID.

Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ, hotărîrea instanței de contencios administrativ asupra acțiunii judecate în fond poate fi atacată cu recurs, în termen de 15 zile de la data pronunțării sau de la data comunicării hotărîrii integrale, în cazul în care acțiunea este judecată în lipsa părții, dacă legea nu dispune altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat hotărîrea la 23 august 2012 și a fost expediată părților la 29 noiembrie 2012 (f.d. 105), care a fost primită de recurentul Bortă Vitalie la 30 noiembrie 2012, iar în privința Direcției Administrare Fiscală Centru a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău nu sunt probe când au primit hotărîrea motivată. Cererea de recurs a lui Bortă Vitalie fost depusă la 07 decembrie 2012, iar de Direcția Administrare Fiscală Centru a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău la 18 decembrie 2012.

Raportînd aceste prevederi la materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile declarate în termen.

La 11 iunie 2013 Bortă Vitalie prin intermediul cancelariei a depus referință prin care și-a exprimat dezacordul cu recursul declarat de Direcția Administrare Fiscală Centru a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău, solicitînd respingerea acestuia, și admiterea propriului recurs.

Examinînd materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în cererea de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ conchide că recursurile înaintate de Bortă Vitalie și Direcția Administrare Fiscală Centru a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău sunt întemeiate și urmează a fi admise, cu dispunerea casării hotărîrii primei instanțe și rejudecării pricinii în Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. c¹) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, trimițînd pricina spre rejudecare în prima instanță doar în cazul în care a constatat încălcarea sau aplicarea eronată a normelor de drept procedural specificate la art.432 alin.(3) lit. d) și f). La solicitarea participanților la proces, instanța de recurs poate trimite pricina spre rejudecare în prima instanță în cazul prevăzut la art.432 alin.(3) lit. b) CPC.

În conformitate cu art. 239 CPC, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată.

În conformitate cu art. 241 al. (5) și (6) CPC, în motivarea hotărîrii se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii.

Din esența normelor de drept citate, rezultă că hotărîrea trebuie să fie certă, completă, corectă, clară, consecutivă, convingătoare și concretă. Circumstanțele și probele constatate în cauză urmează să fie expuse într-o strictă consecutivitate logică. De asemenea, concluziile instanței expuse în partea motivată a hotărîrii, trebuie să coincidă cu concluziile instanței din partea dispozitivă a hotărîrii. Or, în caz contrar, hotărîrea echivalează cu o nemotivare.

În acest context, instanța de recurs reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți (principiul nr. 6 al Recomandării nr. R (84)5 privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, adoptată la 28 februarie 1984 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că hotărîrea primei instanțe nu corespunde exigențelor susmenționate nu au putere de convingere, fiind contradictorie.

La caz se constată, că Bortă Vitalie a depus cerere de chemare în judecată împotriva Direcției Administrare Fiscală Centru a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău, solicitînd încasarea din contul pîrîtului în beneficiul său sumei de 31 300,12 lei ce constituie suma achitată în plus la impozitul pe venit; încasarea dobînzii de întîrziere în sumă de 2496,76 lei; încasarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 3000 lei; încasarea a 15 mii lei ca compensație pentru prejudiciul moral cauzat.

Fiind investită cu judecarea pricinii în fond, prima instanță (Curtea de Apel Chișinău) a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii, pe care a admis-o parțial, fiind încasat de la Direcția Administrare Fiscală Centru a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău în beneficiul lui Vitalie Bortă 31300,12 lei – impozitul pe venit

achitat în plus în perioada anilor 2005-2009. În rest cererile acțiunii au fost respinse ca nefondate.

Instanța de recurs menționează că Direcția Administrare Fiscală Centru a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău a respins cererea prealabilă declarată de Bortă Vitalie, indicînd că el pe parcursul anului 2004 a primit venituri în sumă de 226210,59 lei, pe cînd a declarat 2635,59 lei, astfel deminuîndu-se venitul total în sumă de 223575,00 lei, prin ce a încălcat prevederile art. 261 Cod fiscal.

La adoptarea soluției sale prima instanță a invocat că refuzul pîrîtlui la restituirea sumei, achitate în surplus de către Bortă Vitalie, se referă anume la faptul că pentru perioada fiscală a anului 2004, acesta a prezentat declarația întocmită greșit și prezentată greșit fiind obiect al infracțiunii fiscale.

A mai indicat prima instanță că în situația în care s-ar fi considerat sau constatat că acțiunile reclamantului la depunerea declarației pentru perioada fiscală a an. 2004 ar fi reprezentat o infracțiune fiscală, organul de administrare fiscală trebuia să întreprindă anumite acțiuni atît în vederea constatării și demonstrării respectivei abateri, cît și să fie întreprinse acțiuni de urmărire penală în cazul considerării întrunirii elementelor infracțiunilor fiscale. Astfel, în situația în care invocările pîrîtlui despre întrunirea unor elemente a infracțiunii nu sunt probate și mai mult ca atît nu sunt probate nici constatările și nici eventualele acțiuni de urmărire penală, în cazul considerărilor Direcției Administrare Fiscală Centru a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău despre infracțiunea fiscală, instanța a apreciat critic poziția pîrîtlui, motiv pentru care aceste relatări nici nu pot fi reținute.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră aceste constatări preamature, nefiind elucidate toate circumstanțele ce au importanță sporită pentru examinarea prezentului litigiu.

Reieșind din materialele cauzei rezultă că Bortă Vitalie s-a adresat către Direcția Administrare Fiscală Centru a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău cu cerere privind restituirea sumei plătite în plus în mărime de 31528,26 lei pentru perioada anilor 2004-2009.

Prin răspunsul nr. 01-11/3-2998 din 29 martie 2011, Direcția Administrare Fiscală Centru a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău a comunicat solicitantului Bortă Vitalie că cererea dată la moment nu poate fi executată din motivul că acesta urmează să se prezinte la organul fiscal pentru a depune o cerere repetată pe perioada fiscală a anului 2004 din motivul nedeclarării sumei integrale a venitului obținut.

Răspunsul în cauză a fost precedat de faptul că, cum reiese din materialele cauzei Bortă Vitalie pe parcursul anului 2004 a înstrăinat ÎM „DAAC-Victoria” SA în persoana lui Gratii Artur, automobilul de model Renault Scenic la prețul de 223575,00 lei, sumă care în declarația pe venit pentru anul 2004 nu era indicată.

La fel, la materialele cauzei, persistă procura eliberată lui Bortă Vitalie de către Țerna Veaceslav, prin care ultimul îi încredințează primului conducerea autoturismului Renault Scenic cu n/î C HM 070 cu dreptul de a se deplasa peste hotare și de a circula liber în orice țară (f.d. 76).

Prin urmare, prima instanță nu a stabilit cine este subiectul impozabil în speța dată, reieșind din faptul că Bortă Vitalie nu deținea dreptul de proprietate asupra acestui automobil, iar procura eliberată de către Țernă Veaceslav nu-i acorda dreptul de înstrăinare asupra automobilului în cauză.

Totodată, instanța de recurs ține să menționeze faptul că recurentul Bortă Vitalie depunând cererea prealabilă, a solicitat restituirea sumei plătite în plus în mărime de 31528,26 lei pentru perioada anilor 2004-2009, pe cînd înaintînd cererea de chemare în judecată, a solicitat restituirea sumei plătite pe perioada anilor 2005-2009, circumstanță pe care, prima instanță a lăsat-o fără careva apreciere, cu toate că are o mare importanță pentru soluționarea justă a litigiului.

Astfel, instanța de fond, la caz Curtea de Apel Chișinău urma să verifice corectitudinea întocmirii declarației cu privire la impozitul pe venit pe perioada anului 2004 în vederea stabilirii temeinicii sau netemeinicii acțiunii.

Totodată, în conformitate cu prevederile art. 138 CPC, înscrisurile se depun la materialele cauzei în original sau în copii autentificate în modul stabilit de lege, indicîndu-se locul de aflare a originalului.

Colegiul menționează că, toate înscrisurile anexate și cercetate în cadrul judecării cauzei, contrar prevederilor art. 138 alin. (4) CPC, sunt anexate la dosar în xerocopii neautentificate în modul stabilit de lege, motiv din care instanța de recurs este în imposibilitate de a se expune asupra autenticității conținutului acestora.

Iar conform art. 139 alin. (4) CPC, instanța judecătorească nu poate considera dovedit un fapt adevărit numai prin copia de pe document, dacă originalul este pierdut, iar copiile de pe el prezentate de părți nu sînt identice, rămînînd imposibilă determinarea prin intermediul altor probe a adevăratului cuprins al originalului.

În astfel de circumstanțe și avînd în vedere faptul că soluția primei instanțe expusă în hotărîre este în contradicție cu circumstanțele pricinii, nu a dat răspuns la toate momentele importante pentru soluționarea litigiului, ceea ce constituie temei de casare a hotărîrii primei instanțe cu restituirea pricinii spre rejudecare.

Avînd în vedere faptul că s-a constatat o eroare judiciară care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa integral hotărîrea Curții de Apel Chișinău din 23 august 2012 și hotărîrea suplimentară a Curții de Apel Chișinău din 21 septembrie 2012, și de a restitui pricina spre rejudecare în prima instanță.

La rejudecarea pricinii, prima instanță urmează să țină cont de cele menționate și reexaminînd pricina să emită o hotărîre legală și întemeiată, respectînd dreptul părților la un proces echitabil.

Conform art. II al. (3) din Legea pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă nr. 155 din 05 iulie 2012, în termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, cererile de chemare în judecată depuse pentru examinarea de fond la curțile de apel se vor transmite instanțelor judecătorești competente.

În conformitate cu art. 38 al. (2) CPC, acțiunea împotriva unei organizații se întentează în instanța de la sediul ei sau al organului ei de administrație.

Sediul pîrîtului Direcției Administrare Fiscală Centru a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău, se află pe str. M. Viteazu 2, mun. Chișinău, ce se află în raza de activitate a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău.

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că pricina urmează a fi remisă spre rejudecare la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău.

În temeiul celor expuse, în baza art. 444, 445 alin. (1) lit. c¹) CPC al Republicii Moldova, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

D E C I D E:

Se admit recursurile declarate de către Bortă Vitalie și Direcția Administrare Fiscală Centru a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău

Se casează integral hotărîrea Curții de Apel Chișinău din 23 august 2012 și hotărîrea suplimentară din 21 septembrie 2012, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Vitalie Bortă împotriva Direcției Administrare Fiscală Centru a Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău, privind contestarea acțiunilor, încasarea sumei, încasarea dobînzii de întîrziere și a prejudiciului moral, cu restituirea pricinii spre rejudecare în fond la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței, judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Svetlana Novac

Tatiana Vieru

Iurie Bejenaru